

Isu Pendidikan Guru Tahfiz: Pengetahuan Pedagogi dan Amalan dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran di Pusat Tahfiz Persendirian di Selangor

Tahfiz Teacher Education Issues: Pedagogical Knowledge and Practice in the Teaching and Learning Process at a Private Tahfiz Center in Selangor

SITI RASHIDAH ABD RAZAK

ABSTRAK

Masyarakat melihat sekolah aliran agama merupakan institusi penting bagi melahirkan pelajar yang berakhlak dan berkeperibadian Islam yang baik. Justeru, pengajian tahfiz menjadi salah satu platform untuk masyarakat menterjemahkan kesedaran tersebut. Peredaran masa telah menjadikan permintaan pengajian aliran tahfiz mendapat tempat selain sistem pendidikan arus perdana. Atas permintaan yang meningkat, institusi tahfiz yang dipelopori oleh kerajaan tidak berupaya menampung jumlah permintaan daripada masyarakat. Kesannya ia telah membuka ruang bagi institusi tahfiz swasta untuk turut serta membantu kerajaan dalam memenuhi permintaan yang banyak. Dengan demikian, adanya gandingan dari pihak kerajaan dan swasta prospek bagi perkembangan bidang pengajian tahfiz ini sangat luas. Lambakan institusi tahfiz terutama institusi tahfiz swasta turut memberi kesan dan akibat dari ketidakselarasan dalam pentadbiran, kurikulum, isu pendidikan guru, penarafan sijil dan sebagainya. Tinjauan di sebuah pusat tahfiz milik persendirian terhadap beberapa isu pendidikan guru tahfiz khususnya pengetahuan dalam pedagogi dan amalannya dalam proses pengajaran di pusat tahfiz kelolaan mereka. Penulisan ini secara umumnya merupakan gabungan kualitatif di mana ia digolongkan kepada penyelidikan kepustakaan (*library research*) dan kajian lapangan (*field research*), kerana sumber datanya diperolehi dari sumber perpustakaan dan lapangan melalui pemerhatian dan temuramah responden. Obejktif kajian ini dilakukan bagi mengenalpasti pengetahuan pedagogi guru tahfiz dan amalan dalam proses pengajaran dan pembelajaran di pusat tahfiz persendirian yang tersebut. Penulisan ini akan menjelaskan isu-isu berkaitan pengetahuan pedagogi guru dan amalannya dalam proses pengajaran dan pembelajaran di pusat tahfiz tersebut yang perlu diberi perhatian untuk penambahbaikan sejajar dengan hasrat pengurusan yang ingin menjadikan pusat tahfiz mereka mampu seiring dengan pusat tahfiz arus perdana. Walaupun data dan maklumat terhad kepada pusat tahfiz ini sahaja tetapi pihak pengusaha pusat tahfiz persendirian yang lain perlu melihat isi penulisan secara positif ke arah memartabatkan pendidikan tahfiz dalam menghadapi cabaran PAK21 (Pembelajaran Abad ke-21).

Kata kunci: Huffaz; pusat tahfiz persendirian; pedagogi; pendidikan guru tahfiz; pengajaran dan pembelajaran; PAK21

ABSTRACT

People see religious schools as an important institution to produce good students and good Islamic experiences. Thus, tahfiz studies become one of the platforms for society to translate the consciousness. The passage of time has made the demand for tahfiz flow study a place besides the mainstream education system. Upon rising demand, a government-led tahfiz institution is unable to cope with the growing demand from the community. As a result it has opened up space for private tahfiz institutions to participate in assisting the government in fulfilling many demands. Thus, the coupling of government and private prospects for the development of the tahfiz field is very broad. Abdul Rahman (et.all) 2012, said that the burden of the tahfiz institutions, especially the private tahfiz institutions, has also affected the effects of unconformity in administration, curriculum, teacher education issues, certificate ratings and so on. A survey on a privately held tahfiz center on some of Tahfiz teachers' education issues, especially knowledge in pedagogy and practice in the teaching process in their managed tahfiz centers. This writing is generally a qualitative combination in which it is classified into library research (*library research*) and field research, as its data sources are derived from library and field sources through observation and interviews of respondents. This writing will address issues related to pedagogical knowledge of teachers and their practice in the process of teaching and learning at the center of tahfiz that should be given attention to improvements in line with the management's desire to make their central tahfiz able to conform with the mainstream tahfiz center. Although data and information are limited to the center of tahfiz only, other private Tahfiz center operators need to see the contents of the writing positively towards upholding tahfiz education in the face of the challenges of PAK21 (21st Century Learning).

Keywords: Huffaz; private tahfiz center; pedagogy; tahfiz teacher education; teaching and learning; PAK21

PENDAHULUAN

Pendidikan dalam Islam bermula seawal penurunan wahyu pertama dari Allah SWT kepada Rasulullah SAW. Berdasarkan ayat 1-5 Surah al-‘Alaq ia menunjukkan penegasan kewajipan menuntut ilmu melalui kaedah membaca. Menurut al-Suyuti [10] menghafaz al-Quran bertujuan untuk memelihara daripada terputusnya jumlah mutawatir golongan yang menghafaz al-Quran dan mengelak daripada usaha-usaha penyelewengan al-Quran. Abu Najihat [3] pula menambah bahawa kepentingan menghafaz al-Quran supaya al-Quran sampai kepada generasi yang seterusnya dengan diriwayatkan oleh sebilangan huffaz yang ramai dan mereka mempunyai sifat-sifat yang amanah sehingga tidak akan berlaku sebarang pendustaan dan pemalsuan terhadap al-Quran. Menurut al-Nawawi dalam [2] hukum menghafaz al-Quran adalah fardhu kifayah kerana amalan tersebut telah menyempurnakan keperluan masyarakat dan menggugurkan kewajipan menghafaz terhadap masyarakat Islam lain.

LATAR BELAKANG

Pada masa kini permintaan untuk ke sekolah aliran tahfiz semakin meningkat. Atas faktor yang pelbagai, selain institusi tahfiz kendalian pihak kerajaan, badan bukan kerajaan (NGO) dan pihak persendirian turut membangunkan pusat tahfiz mereka sendiri adakalanya tanpa pemantauan pihak berwajib. Kajian ini cuba memfokuskan tinjauan dari aspek isu pendidikan guru tahfiz dari sudut pengetahuan pedagogi dan amalannya dalam proses pengajaran dan pembelajaran di sebuah pusat tahfiz kelolaan persendirian dengan dana dan kemudahan asas disediakan sepenuhnya oleh pihak pengurusan sebuah syarikat persendirian.[14]

LATAR BELAKANG PUSAT TAHFIZ

Pusat tahfiz tersebut telah ditubuhkan sebagai satu projek khidmat masyarakat dari pihak syarikat. Pengambilan pertamanya pada 2014 adalah seramai 30 pelajar. Sekolah yang ditempatkan di dua buah unit apartment turut menempatkan sebuah pejabat dengan empat tenaga pengajar termasuk guru besar dan seorang staf pentadbiran. Institut tahfiz ini telah ditubuhkan secara sukarela dan murid yang dipilih untuk mengikuti pengajian di sini ditawarkan untuk menjalani pengajian secara percuma dan ditaja sepenuhnya oleh pihak pemilik.[14]

LOKASI SEKOLAH

Institut ini beroperasi di beberapa unit *apartment* di Petaling Jaya. Bahagian operasi sekolah terdiri daripada pejabat pentadbiran, kelas pengajian dan asrama pelajar. Sehingga Mac 2016, bilangan pelajar yang masih kekal di sini adalah seramai 19 orang dan kekal sehingga akhir 2017.[14]

LATAR BELAKANG GURU

Guru-guru di sekolah ini mempunyai latar belakang dalam bidang agama dan tahfiz di peringkat ijazah sarjana muda. Walau bagaimanapun tiada guru yang mempunyai latar belakang dalam bidang pengajaran dan pendidikan atau sijil ikhtisas khas keguruan. Seramai 3 orang guru mengajar di sekolah ini sehingga Februari 2016. Pada Mac 2016 salah seorang guru telah berhenti kerana ditawarkan mengajar di sekolah di bawah kelolaan MARA.[14]

LATAR BELAKANG MURID

Berdasarkan temu bual bersama responden, kesemua murid di institut ini terdiri daripada murid lelaki berumur antara 11 hingga 17 tahun. Kebanyakan daripada responden merupakan bekas penuntut tahfiz dari sekolah tahfiz swasta di beberapa buah negeri di Malaysia seperti dari Selangor, Wilayah Persekutuan dan Perak. Mereka mendaftar masuk ke institut ini atas pilihan sendiri dan permintaan keluarga.[14]

OBJEKTIF KAJIAN

Antara objektif kajian ini adalah seperti berikut, (2016).

- 3.1 Menganalisis prestasi murid Institut Pengajian Tahfiz tersebut.
- 3.2 Mengenalpasti isu pendidikan guru seperti pengetahuan dan amalan pedagogi.

PERSOALAN KAJIAN

Tinjauan awal mendapati institut ini mengalami kekangan dari sudut berkurangnya pendaftaran pelajar dari setahun ke setahun. Hal ini dikhuatiri kerana harapan ibu bapa dan penjaga terhadap pihak institut ini dalam mengeluarkan *huffaz* sehingga dapat melanjutkan pengajian ke peringkat yang lebih tinggi, setanding murid tahfiz keluaran lain. Pihak pentadbiran juga mempunyai masalah

dalam mengenalpasti pencapaian murid atas kekangan kelayakan guru, pengetahuan pedagogi dan amalannya.[14]

KEPENTINGAN KAJIAN

Kajian ini ditumpukan kepada sejauhmana kemampuan institut tahfiz ini mampu meneruskan pentadbiran mereka dengan baik dari sudut penyediaan guru-guru yang berkelayakan, kemudahan prasarana dan kemudahan infrastuktur yang mencukupi, sijil-sijil yang diiktiraf. Pihak sekolah juga ingin mengenal pasti punca berkurangnya jumlah murid yang mendaftar di sekolah ini. Selain ini hasil kajian boleh digunakan bagi pihak pentadbir membuat penambahbaikan dari sudut struktur organisasi, prasarana serta kurikulum dan ko-kurikulum khususnya di samping memperbaiki sudut isu pendidikan guru khususnya dalam bidang pedagogi dan pengajaran. Dapatan kajian akan digunakan untuk memperbaiki kelemahan dan memantapkan lagi kelebihan yang telah wujud.

Tyler dalam [5] mengatakan bahawa pengajaran ialah satu rancangan untuk mengajar kurikulum dan prosedur-prosedur mengatur pengalaman-pengalaman pembelajaran mengikut unit-unit, kursus-kursus dan program-program tertentu manakala menurut Taba dalam [5] pula mengatakan pengajaran merupakan aktiviti-aktiviti khusus yang digunakan semasa mengajar di pelbagai peringkat kurikulum. Ini menunjukkan bahawa pendidikan dan pengajaran ini adalah aktiviti khusus yang dilaksanakan bagi menyampaikan maklumat dan pelajaran.

Perguruan merupakan satu profesion yang memerlukan latihan dan ikhtisas yang diperakui sah. Ini bukan sahaja untuk memastikan orang yang mengajar itu layak mengajar, menguasai bidang, bahkan untuk memastikan ilmu yang disampaikan dapat diterima dengan baik dan berkesan[3]. Di Malaysia setiap guru mengikuti latihan khusus serta ujian keguruan bagi melayakkan mereka bergelar guru. Dalam latihan tersebut guru akan diperkenalkan dengan ilmu pedagogi dan pengajaran. Jelas, ia memberi kesan dalam penyampaian dan penerimaan ilmu antara guru dan murid.[11]

BATASAN KAJIAN

Kajian ini tertumpu kepada sebuah institusi tahfiz persendirian yang berkenaan sahaja. Ia melibatkan beberapa orang responden pelajar, guru dan pengetua

(mudir) / pengurus tahfiz. Fokus kajian ini tertumpu pengetahuan pedagogi dan amalannya dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Untuk tujuan pengumpulan data, temubual mengikut kategori responden mengenai pengurusan dan kemudahan infrastruktur yang terdapat di institusi tahfiz berkenaan. Disamping itu juga, borang pemerhatian dan tinjauan dan dari sudut prospek pengurusan pentadbiran, prses pengajaran pembelajaran dan kemudahan infrastruktur.

METODOLOGI

Metodologi merupakan kaedah dan teknik mereka-bentuk, mengumpul dan menganalisis data supaya dapat menghasilkan bukti yang boleh menyokong sesuatu kajian. Siti Sarah dalam [9]. Secara umumnya ini merupakan hasil kajian kualitatif. Sifat dari kajian ini adalah teoritikal dan praktikal serta deskriptif analisis, iaitu menggambarkan secara tepat sifat-sifat suatu individu, keadaan atau gejala-gejala tertentu dan hubungan antara gejala tersebut. Koentjaraningrat, dalam [13] menyatakan penyelidikan ini juga dapat digolongkan kepada penyelidikan kepustakaan (library research) dan kajian lapangan (field research), kerana sumber datanya diperolehi dari sumber perpustakaan dan lapangan. Temu bual semi struktur telah diadakan dengan pihak pentadbir, pekerja, guru juga pelajar selain ke lapangan dan membuat pemerhatian dalam kelas pengajaran, dokumen berkaitan dan ke bilik penginapan pelajar bagi melihat sendiri keadaan persekolahan di sana. Silibus, jadual serta laporan hafazan murid juga telah disemak dan diperhalusi.

CABARAN-CABARAN

Dapatan kajian merangkumi cabaran-cabaran di institut tahfiz tersebut dapat disimpulkan seperti yang berikut:

KURIKULUM SEKOLAH

Pengkaji mendapati bahawa kurikulum yang disediakan di institut ini hanya tertumpu kepada kurikulum tahfiz secara sepenuhnya. Pelajar yang mengikuti pengajian di sekolah ini terdiri daripada pelajar yang berumur 11 tahun ke 17 tahun. Mereka ditempatkan dalam satu kelas yang sama. Kurikulum kebangsaan seperti Kurikulum Standard Sekolah Rendah (KSSR) dan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah tidak digunakan.

Selain dari pembelajaran tahfiz, subjek lain yang diajar adalah seperti fekah, tajwid, tauhid dan bahasa Arab. Sumber literatur yang pelbagai menunjukkan wujudnya keperluan kurikulum tahfiz dan akademik diberi secara sama-rata kepada murid bagi menonjolkan potensi murid yang sebenar serta sebagai salah satu usaha kebolehpasaran keluaran tahfiz. Di Malaysia sistem persekolahan tahfiz terbahagi kepada beberapa jenis iaitu sepenuh tahfiz, integrasi, serta sains tahfiz. Proses tarbiyyah dilihat sebagai suatu proses mengasuh dari satu peringkat ke satu peringkat yang lain. Tugas pentarbiyyahan ini berlangsung secara berterusan sejak di alam rahim sehingga seseorang insan itu menghadapi saat-saat akhir dalam kehidupannya[8].

LOGISTIK DAN PETEMPATAN

Kecemerlangan akademik pelajar penting untuk melahirkan pelajar yang baik dari segi berilmu, berketerampilan dan berwibawa [6]. Keadaan persekitaran yang bercampur dengan masyarakat awam kerana institut tahfiz ini terletak dalam unit apartment suasananya amat tidak kondusif kepada perkembangan murid di sana. Murid-murid tidak dapat suasana pembelajaran atau persekolahan yang sebenar kerana mereka hanya bersekolah dan tinggal di suatu tempat yang sama. Dalam masa yang sama keadaan persekitaran yang dipenuhi dengan penduduk awam dari pelbagai lapisan masyarakat dan bangsa boleh memberi kesan negatif terhadap perkembangan sosial dan pembelajaran murid. Selain itu, terdapat kolam renang yang terletak berhampiran dengan asrama. Laporan dari tenaga pengajar dan murid mendapati terdapat murid yang cuba melihat aktiviti di kolam renang yang terdedah kepada pendedahan aurat serta percampuran lelaki dan wanita yang tidak sesuai bagi pelajar tahfiz dalam menjaga hafazan.

LATIHAN GURU

Pedagogi pula berasal daripada perkataan Greek purba iaitu *paidagogos* yang bermaksud seorang hamba yang menghantar dan mengambil anak-anak majikannya dari sekolah. Ia adalah satu bidang sains atau seni mengajar yang mengkaji prinsip dan kaedah mengajar dalam pendidikan formal. Pedagogi sangat diperlukan supaya guru akan dapat berfungsi dengan lebih berkesan.[1] Ini sesuai seperti yang dinyatakan oleh tokoh hebat seperti Saidina Umar Al-Khattab yang mengatakan, didiklah anak-anakmu itu berlainan dengan keadaan

kamu sekarang kerana mereka telah dijadikan Tuhan untuk zaman yang bukan zaman engkau. Hamka pula menjelaskan, anak adalah untuk zaman yang akan datang, bukan untuk zaman kita. Salahlah pendidikan orang tua yang hendak menjadikan anak mereka seperti mereka juga. Selanjutnya, Khursid Akhmad dalam[1] menghuraikan jatuh bangunnya suatu umat bergantung pada jatuh bangunnya pendidikan, kerana jalan utama bagi persiapan masa hadapan adalah pendidikan. Justeru, konsep dan cara pendidikan itu mestilah mengikut keadaan dan perubahan semasa. Ibu bapa wajar memahami keadaan ini dalam melaksanakan pendidikan anak-anak.[12].

Ilmu pedagogi diperkenalkan kepada bakal guru ketika mereka mengikuti kursus dan latihan keguruan. Berdasarkan rekod latar belakang guru di institut ini menunjukkan mereka terdiri daripada graduan lepasan pengajian tahfiz tanpa latihan kursus dan sijil asas keguruan. Perbincangan dengan pihak pengurusan menunjukkan, tenaga pengajar telah diberi peluang untuk mengikuti mana-mana kursus atau latihan yang dapat membantu mereka untuk mempertingkatkan ilmu dan kemahiran dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Tetapi, disebabkan kekurangan tenaga pengajar dan komitmen terhadap pelajar, didapati tenaga pengajar tidak pernah mengikuti apa-apa latihan guru yang dapat membantu mereka dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Mereka hanya mengajar mengikut kemahiran sendiri dan mereka tidak terdedah dengan mana-mana pihak yang dapat membantu mereka untuk mempertingkatkan apa-apa kemahiran dalam proses pengajaran dan pembelajaran.

PERBINCANGAN

Hasil dari pemerhatian dan semakan dokumen mendapati beberapa keadaan berikut;

1. Hafalan tidak mencapai sasaran yang ditetapkan
2. Lupa hafalan terdahulu atau lama.
3. Pengambilan pelajar baru tidak mengikut kelayakan yang ditetapkan.
4. Subjek adab dan akhlak tidak diajar.

KAEDAH PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN TAHFIZ YANG DISARANKAN

Tahap pencapaian yang cemerlang diukur melalui beberapa faktor penilaian iaitu, ujian, kuiz, pembentangan, tugasan, projek dan amali serta penilaian ini akan menjadi pengukur kepada tahap

kecemerlangan pelajar[Pengajaran tahfiz perlu kepada latihan keguruan khas supaya tenaga pengajar berjaya membimbing muridnya dengan baik dan berkesan. Asas kepada semua ini adalah kaedah asas mengajar al-Qur'an seperti yang berikut;[7]

KAEDAH TALAQQI MUSYAFahah

1. Guru membaca dan bacaan itu dijadikan contoh untuk diikuti oleh murid secara individu secara berdepan dengan guru.
2. Murid mendengar dan memerhati gerakan mulut dan bibir, kemudian membaca seperti yang mereka dengar dan lihat.
3. Pembedaan dibuat menyentuh tentang hukum tajwid serta sebutan huruf mengikut makhraj.

KAEDAH TASMIK

1. Murid membaca Al Quran di hadapan guru yang mendengar
2. Kesalahan diperbetulkan
3. Guru mengemukakan soalan berkaitan hukum tajwid dan maksud tanda bacaan yang terdapat dalam ayat yang dibaca.
- 4.

KAEDAH TADARUS

1. Kaedah kumpulan kecil (antara 4 hingga 5 orang)
2. Seorang ahli akan membaca sedangkan ahli lain (yang lebih mahir) akan mendengar, menyemak serta memperbetulkan bacaan.
3. Seterusnya ahli kedua pula membaca dan akan disemak oleh ahli lain (Setiap ahli akan membaca secara bergilir-gilir dan ahli lain mendengar, menyemak dan memperbetulkan bacaan)

KAEDAH TIKRAR (KAEDAH LATIH TUBI)

1. Guru memperdengarkan bacaan ayat al-Quran satu persatu
2. Murid mengikut bacaan guru (juga satu persatu) secara kelas
3. Murid membaca secara bersama mengikut kumpulan kecil. Kumpulan yang tidak membaca akan mendengar.
4. Kumpulan lain pula diminta membaca dan didengari oleh kumpulan yang tidak membaca.
5. Seorang murid diminta membaca dan murid lain mendengar.

KAEDAH IMLA'I

1. Guru meminta murid menyalin beberapa kali ayat yang ingin dihafaz
2. Semasa menyalin, murid dikehendaki membaca dan mengingat / menghafaz secara individu.

KAEDAH BAGHDADIAH

1. Huruf-huruf hijaiyah diperkenalkan secara analisis dan berperingkat secara berulang kali: eja dan sebut
2. Bunyi-bunyi huruf tunggal diajarkan mengikut tanda baris (atas, bawah, hadapan)
3. Murid diajar mengeja dan menyebut kalimah mengikut tanda (atas, bawah, hadapan, tanwin, sukun.)
4. Bacaan ayat-ayat juga diperkenalkan secara berperingkat menggunakan kaedah mengeja dan membunyikan.
5. Murid akan membaca di hadapan guru mengikut peringkat-peringkat yang diperkenalkan
6. Guru memperbetulkan bacaan murid sambil mengajar hukum-hukum tajwid (daripada yang mudah kepada yang kompleks).

KAEDAH IQRA, KAEDAH QIRAATI & KAEDAH HATTAWIAH

Untuk tiga kaedah terakhir (Iqra', Qiraati dan Hattawiah) pengajaran dilakukan berpandukan buku-buku berkenaan. [7].

Sepanjang pemerhatian serta berdasarkan rekod, tenaga pengajar hanya menggunakan teknik tasmik sahaja tanpa menggabungkannya atau menggunakan lain-lain kaedah. Oleh itu masalah seperti hilang hafazan lama dan sukar untuk menghafal sukar diberi perhatian. Di sini jelaslah pentingnya ilmu pedagogi dalam pengajaran.

RUMUSAN

Berdasarkan pemerhatian dan data sokongan literatur, pengkaji mendapati pihak pentadbir perlu memberi penekanan khusus dalam aspek latihan guru dan ikhtisas keguruan dalam bidang tahfiz. Ini kerana kecemerlangan dapat dicapai dengan faktor yang pelbagai termasuklah penggunaan alat bantuan mengajar yang terkini, kepelbagaian kaedah inovasi dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Ilmu

pedagogi sangat penting bagi memacu pendidikan negara ke arah Pendidikan Alaf Ke 21 (PAK21) seperti saranan pihak kerajaan melalui kementerian pelajaran. Tidak kira untuk tujuan hafazan atau memperbetul akhlak, suasana itu menjadikan keperluan penubuhan sebuah institusi latihan khas bagi melahirkan guru tahfiz berkualiti tidak boleh lagi diketepikan begitu sahaja.

Semua pihak perlu memainkan peranan dalam mempertingkatkan tahap pengurusan institusi tahfiz persendirian di Selangor terutama pihak kerajaan negeri, Majlis Agama Islam Selangor (MAIS), Jabatan Agama Islam Selangor (JAIS), (Persatuan Institusi Tahfiz al-Quran Selangor (PITAS) dan pihak institusi itu sendiri. Tanpa kerjasama daripada pihak-pihak yang dimaksudkan, pengurusan dan taraf pendidikan tahfiz ini tidak akan dapat berkembang maju melebihi dari apa yang dilihat pada hari ini. Dapatan kajian menunjukkan terdapat beberapa kelemahan dan kekurangan yang telah dikenalpasti terutama dalam aspek pendidikan guru-guru dan pengetahuan pedagogi dan amalannya dalam proses pengajaran dan pembelajaran di institut tahfiz persendirian ini. Selain itu, kemudahan infrastruktur dan kurikulum yang sesuai dan kondusif perlu diberi perhatian yang sewajarnya oleh semua pihak ke arah memperkasakan pengajian tahfiz di institut tersebut khususnya dan di Negeri Selangor, amnya.

RUJUKAN

- Abdull Sukor Shaari. 2011. Pedagogi dari Sekolah ke Institut Pendidikan Tinggi, Malaysia: Penerbit Universiti Utara Malaysia, Sintok. hlmn 4
- Abdul Rahman Abd Ghani et.all, Pengurusan Institusi Tahfiz Persendirian Di Negeri Abu Najihat Al-Hafiz. 2002. Panduan bagi hafiz-hafizah dan qari dan qari'ah Selangor. Penerbit Darul Iman.
- Azimah Ghaus, 2003, Introduction to Pedagogy, Nota kuliah. Ghazali Darusalam, 2001, Pedagogi Pendidikan Islam, Malaysia: Utusan Publication & Distributors Sdn. Bhd. Hlmn
- Asmah Iberahim, 2014. Pengaruh Faktor Persekitaran Terhadap Kecemerlangan Akademik Pelajar Fakulti Kejuruteraan Mekanikal Dan Pembuatan Serta Pelajar Fakulti Kejuruteraan Elektrik Di Uthm
- Shamsina Shamsuddin, 2015, Kaedah Pengajaran Al- Qur'an, Bahagian Pendidikan Islam, Institut Pendidikan Islam.
- Siti Rashidah et.all, 2019, Modul Pengajaran Al-Dirasat al-Islamiah, Percetakan Corner.
- Siti Sarah, 2015, Aplikasi Metod Dalam Kajian, tt.
- Suyūfī (1987), al-Bāhir fī ḥukm al-Nabī bi-al-bāṭin wa-al-zāhir, al-Qāhirah: Dār al-Salām
- <http://www.utusan.com.my/mega/agama/guru-tahfiz-tak-berkualiti->, 16.2.2018 diambil pada 16.2.2019

- <http://www.utusan.com.my/mega/agama/didik-anak-ikut-zaman-1.4.2019>. Diambil pada 1.4.2019
- Koentjaraningrat, Metode-metode Penelitian Masyarakat, cet. 11 (Jakarta: Gramedia Pustaka Utama, 1991. diambil pada 1.4.2019
- Dokumen institut tahfiz persendirian Carta dari Fail pentadbiran Institut Tahfiz Persendirian, 2016.

Siti Rashidah Abd Razak
 Jabatan Kefahaman dan Pemikiran Islam
 Pusat Pengajian Teras
 Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor
 Persiaran Bandar Seri Putra
 43000 Bangi, Kajang Selangor.
 Emel : sitirashidah@kuis.edu.my